

PROGRAMUL NAȚIONAL *LECTURACENTRAL* – O PERSPECTIVĂ DURABILĂ PRIVIND PROMOVAREA CĂRȚII ȘI LECTURII

Rezumat: În anul 2018, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a inițiat Programul Național de promovare a cărții și lecturii *LecturaCentral*, care este centrat pe fenomenul lecturii ca o perspectivă durabilă în vederea dezvoltării societății aliniată la tendințele secolului al XXI-lea. Programul este realizat cu implicarea bibliotecilor din sistemul național și sprijinit financiar, trei ani consecutiv, de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova în baza proiectelor culturale. Necesitatea unui program național privind promovarea lecturii și educarea prin lectură a membrilor comunității se impune prin prisma funcțiilor de bază ale bibliotecii.

Cuvinte-cheie: cultura informației, cultura lecturii, promovarea lecturii, educația lecturii, Program Național de promovare a lecturii, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, proiecte culturale.

Abstract: In the year 2018 the National Library of the Republic of Moldova initiated the *LecturaCentral* National Book and Reading Promotion Program that focused on phenomenon of reading as a sustainable perspective for development of the society according to trends of the 21st century. The program is carried out with the involvement of libraries in the national system and, three years in a row, is supported by the Ministry of Culture of the Republic of Moldova on the basis of cultural projects. The necessity of the national program to promote reading and educate members of the community through reading is specified through the prism of basic functions of the library.

Keywords: information culture, reading culture, reading promotion, reading education, National Reading Promotion Program, National Library of the Republic of Moldova, cultural projects.

Ecaterina DMITRIC,
șefa secției Dezvoltare în biblioteconomie
și știința informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ecaterinadm@yahoo.com

Margareta CEBOTARI,
specialist principal, secția Dezvoltare în
biblioteconomie și știința informării,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
mcebotari@bnrm.md

Programul Național *LecturaCentral* a fost conceput și s-a afirmat timp de mai multe ediții ca platformă puternică de consolidare a eforturilor de stimulare a interesului pentru lectură, concentrând pe aceeași platformă atât structuri culturale și sociale, cât și persoane cu responsabilități în acest domeniu. De exemplu, în anul 2022 se desfășoară ediția a V-a a programului, având ca generic „Cartea și lectura: context al consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate”. Din această perspectivă atenția este centrată asupra diversificării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate, dezvoltarea parteneriatelor și serviciilor de bibliotecă privind promovarea cărții și lecturii, atragerea voluntarilor în activitatea bibliotecii și inițierea proiectelor comunitare. De asemenea, un rol important este atribuit aspectelor tematice, care țin de prioritățile profesionale pentru anul 2022, aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, organizat la 3 noiembrie 2021: reșezarea activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare; ajustarea serviciilor bibliotecare agendei ONU 2030: dezvoltarea capacităților; aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale; implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă.

Genericul Programului, dar și prioritățile profesionale anuale sunt fundamentate pe tendințele de dezvoltare ale secolului al XXI-lea, dar mai ales pe dezvoltarea durabilă care reprezintă o formă nouă a dezvoltării umanității. În acest sens, dezvoltarea durabilă se referă la capacitatea unei societăți de a funcționa continuu într-un viitor nedefinit. În această ordine de idei, bibliotecile oferă un cadru diversificat de activități prin care comunitățile pot folosi în mod eficient resursele informaționale pentru protejarea și îmbunătățirea calității vieții. Implicarea instituțiilor infodocumentare în realizarea Programului Național *LecturaCentral*, care asigură accesul liber la informația de calitate și dezvoltă servicii ajustate la ODD 2030, reprezintă o cale eficientă de a contribui la dezvoltarea societății.

Trei ani consecutiv, respectiv 2019, 2020

și 2021, Programul Național *LecturaCentral* a fost sprijinit financiar de către Ministerul Culturii al Republicii Moldova în baza proiectelor culturale, în conformitate cu „Regulamentul cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de organizațiile necomerciale”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 788 din 28.10.2020 pentru modificarea Regulamentului cu privire la modul de finanțare din bugetul de stat a proiectelor culturale desfășurate de organizațiile necomerciale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 503/2019.

Necesitatea unui program național privind promovarea lecturii și educarea prin lectură a membrilor comunității se impune prin prisma funcțiilor de bază ale bibliotecii. În acest sens facem referire la prevederile articolului 5 din Legea cu privire la bibliotecă (nr. 160 din 20 iulie 2017), care specifică astfel de atribuții ale bibliotecii cum ar fi: promovarea alfabetizării și dezvoltarea competențelor de cultura lecturii și informației, sprijinirea educației continue. Caracteristica programului național constă în conectarea tuturor bibliotecilor din sistemul național la realizarea unui scop comun privind promovarea lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare. Programul este centrat asupra fenomenului lecturii în societate ca factor de dezvoltare a societății democratice și oferire a accesului liber la informație, deoarece cunoașterea deschide noi orizonturi și diverse oportunități în realizarea de sine și formarea personalității.

Programul Național *LecturaCentral* se realizează în trei etape în perioada februarie-decembrie a fiecărui an și se bazează pe un generic anual, fundamentat pe scopul și obiectivele specifice programului pentru anul respectiv. Pentru anul 2022, programul are drept scop amplificarea rolului bibliotecilor în educația comunității pentru lectură, ca sistem cultural și intelectual multiaspectual, prin organizarea unor activități complexe off/online. Printre obiectivele Programului Național *LecturaCentral*-2022 se regăsesc următoarele aspecte:

- Conștientizarea actului lecturii ca mod de viață și factor important în vederea

îmbunătățirii calității vieții cetățenilor;

- Consolidarea relației scriitor-cititor-comunitate;
- Promovarea patrimoniului scris, a valorilor documentare naționale prin intermediul utilizării tehnologiilor moderne de comunicare;
- Promovarea patrimonial cultural și literar al Republicii Moldova în diasporă;
- Creșterea ratei de atragere a populației la lectură;
- Incluziunea socială a persoanelor dezavantajate fizic și social;
- Dezvoltarea abilităților de comunicare și dezvoltarea creativității membrilor comunității etc.

Prima etapă a Programului Național *LecturaCentral* include activități organizaționale dirijate de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în vederea asigurării suportului metodologico-practic, formării abilităților și competențelor extinse ale bibliotecarilor, necesare pentru implicarea în realizarea obiectivelor stabilite fiecărei ediții a Programului Național *LecturaCentral*.

În etapa a doua a Programului sunt implicate bibliotecile din SNB în organizarea activităților privind promovarea cărții și lecturii cu accent pe aspectele care țin de ajustarea serviciilor bibliotecilor Agendei ONU 2030, are loc desfășurarea campaniilor naționale de promovare a lecturii, având în prim-plan aspectele ce țin de prioritățile profesionale ale anului vizat.

Etapa a treia reflectă evaluarea implementării obiectivelor Programului Național *LecturaCentral*, organizarea de către Biblioteca Națională a festivității de totalizare a rezultatelor programului, menționarea celor mai activi cititori, parteneri, biblioteci care au obținut locuri premiate în cadrul celor cinci concursuri naționale, anunțate anual în cadrul acestui program.

Un element esențial al Programului Național *LecturaCentral* este organizarea Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, în anul 2022 fiind organizată cea de-a 4-a ediție. Ediția a 3-a a Conferinței poate fi vizualizată la următorul link: <https://www.youtube.com/watch?v=arwey16m-Q>. Comunicatul final pe marginea lucră-

rii Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, ediția a 3-a, 2021, poate fi vizualizat la următorul link: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1424?fbclid=IwAR1Xg2EiJ7aGlswzJmvA5XC2ivgaVbpsloyeEF9o4ZVXLfYpZKzcKcoMDY>. Ediția din anul 2021 s-a bucurat de prezența participanților din 7 țări: Republica Moldova, România, Polonia, Lituania, Ucraina, UK și Germania. Fenomenul lecturii a fost reliefat din perspectiva mai multor abordări.

Ca model de eficiență pot servi rezultatele ediției a patra a Programului Național *LecturaCentral*-2021. De exemplu, în cadrul campaniei naționale *25 scriitori și cercetători/25 întâlniri/25000 impact*, desfășurată online și offline, au fost organizate 37 de activități, inclusiv: 21 de evenimente live (aplicația Zoom cu transmisie directă pe Facebook/Youtube); 4 activități organizate prin intermediul aplicației Zoom, fără transmisie directă, și 10 activități față în față. În această ordine de idei, la evenimentele live, la etapa actuală sunt înregistrate rezultate de succes: impact – 76075, vizualizări – 22437, interacțiuni – 5893. La activitățile organizate online, doar prin intermediul aplicației Zoom, au participat 350 de persoane și la activitățile organizate față în față au participat 751 de persoane.

O componentă importantă a Programului Național *LecturaCentral* este Campania Națională „Septembrie nicio zi fără lectură”, inițiată încă de la prima ediție a acestuia. Campania include activități și servicii privind promovarea cărții și lecturii implementate în Bibliotecile din Sistemul Național.

În aceeași ordine de idei, una din direcțiile de bază de implementare a Programului reprezintă dezvoltarea competențelor profesionale, axate pe dezvoltarea și diversificarea/personalizarea serviciilor privind promovarea cărții și lecturii. Astfel, anual în prima etapă a programului, sunt organizate traininguri profesionale atât online, cât și offline în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Activitățile de formare organizate în

anii 2019, 2020, 2021 se regăsesc în Oferta educațională a centrului care este plasată pe site-ul www.bnrm.md la rubrica *Profesional*. În anul 2022, de asemenea sunt planificate activități de formare în ceea ce privește cartea și lectura în contextul consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate.

În vederea asigurării suportului metodologic-practic, anual este elaborat *Ghidul metodologic practic privind implementarea programului*, axat pe genericul programului din fiecare an.

În funcție de necesitățile comunității și posibilitățile bibliotecilor din cadrul sistemului național, Programul Național *LecturaCentral* are stabilite ținte pe termen lung, care includ următoarele aspecte:

- fundamentarea națională a programului;
- centrarea pe eforturile comune ale bibliotecilor de toate tipurile din Sistemul Național de Biblioteci, instituțiilor educaționale, uniunilor de creație, editorilor;
- promovarea cărții/lecturii în format tradițional și în format on-line;
- dezvoltarea competenței de cultura lecturii/cultura informației;
- cultivarea toleranței sociale etc.

În scopul integrării eficiente a bibliotecii în comunitate, Programul Național *LecturaCentral* este axat pe: crearea unui mediu benefic lecturii, prietenos utilizatorilor; formarea interesului utilizatorilor și non utilizatorilor bibliotecilor pentru cultura lecturii; implicarea mai activă a bibliotecilor din Sistemul Național de Biblioteci în activități pentru promovarea cărții și lecturii; contribuția bibliotecilor în comunicarea offline/online între utilizatori și personalități notorii din țară (scriitori, cercetători, profesori universitari etc.); incluziunea socială a persoanelor aflate în dificultate de comunicare etc.

Toate edițiile Programului *LecturaCentral* sunt orientate spre fortificarea potențialului, unirea eforturilor tuturor tipurilor de biblioteci, precum și ale instituțiilor non-biblioteci – instituții educaționale, Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova, Institutul de Filologie Română „B.P.-Hasdeu”, administrații publice locale, Administrația Națională a Penitenciarelor din Republica

Moldova – în diminuarea alfabetizării, dezvoltarea gândirii și lecturii critice, în dezvoltarea competențelor de accesare, evaluare și utilizare etică/corectă a informației. Analiza datelor statistice raportate de bibliotecile publice teritoriale în Sistemul online de raportare lunară (ORT), administrat de BNRM, demonstrează că în anul 2021 a crescut numărul de activități de instruire a utilizatorilor cu 2582, iar numărul de participanți la activitățile de dezvoltare a competențelor de cultura lecturii și cultura informației – cu 8 209 (în comparație cu anul 2020). Acest fapt se datorează organizării activităților în format online, pe platformele Zoom, Google Meet [7].

Sustenabilitatea programului este fundamentată pe rolul esențial al bibliotecilor ca parte integrantă în sistemul cunoașterii, prin promovarea lecturii ca bază pentru informare și învățare pe parcursul vieții. Rolul social al bibliotecilor se amplifică odată cu noile implicări ale tehnologiilor în dezvoltarea socială, contribuind prin organizarea activităților de instruire digitală ale utilizatorilor la îmbunătățirea calității vieții membrilor comunității. Utilizarea tehnologiilor contemporane de promovare a lecturii în cadrul Programului Național *LecturaCentral* demonstrează deschiderea bibliotecilor către noi modalități complexe de promovare a lecturii și cunoașterii.

Implicarea în acțiuni culturale de susținere a persoanelor aflate temporar în dificultate de comunicare fortifică interesul pentru acest program la nivel național și internațional, fiind un factor care demonstrează necesitatea sustenabilității și continuității edițiilor anuale ale acestui program.

În eventualitatea în care bibliotecile sunt implicate în promovarea și susținerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 și a altor Declarații ONU de lungă durată, cum ar fi: 2013-2022 Deceniul Internațional al Apropierii Între Culturi (globalizarea multiculturală); 2021-2030 Deceniul restaurării ecosistemelor; 2016-2025 Deceniul de acțiune privind alimentația (alimentarea sănătoasă) (schimb de opinii, de păreri, de vederi, convorbire, conversație în scopul cercetării amănunțite a unei teme, cărți

etc.); 2014-2024 Deceniul energiei durabile pentru toți (rezervele naturale de gaze, cărbune etc); 2019-2028 Deceniul agriculturii de familie etc., Programul Național *LecturaCentral* facilitează accesul la informația pertinentă în acest scop, fiind garantate funcțiile bibliotecii în ceea ce privește promovarea alfabetizării și cultura informației, lectura și educația nonformală.

Beneficiile Programului Național *LecturaCentral* țin de o nouă dimensiune a activității de formare a culturii lecturii/gândirii critice, de promovare a cărții și lecturii în format offline/online ca bază pentru dezvoltarea multilaterală prin cultură și cunoaștere, cooperarea contribuțiilor bibliotecilor de toate tipurile din Sistemul de Biblioteci al Republicii Moldova, ale comunității, ale factorilor decizionali pentru consolidarea relațiilor/colaborării dintre biblioteci și comunitățile din diaspora prin promovarea patrimoniului cultural scris autohton, utilizarea a noi forme și metode de comunicare socială cu persoanele dezavantajate, aflate în dificultate temporară de comunicare cu copiii lor.

Impactul pe care îl are programul asupra comunității contribuie la:

- promovarea lecturii ca sursă sigură ce contribuie la edificarea unei comunități corecte sub aspect moral și cultural: dezvoltarea competențelor de utilizare corectă/critică a surselor de informare;
- creșterea rolului bibliotecilor în valorificarea resurselor cognitive ale lecturii, prin implementarea formelor și metodelor inovative de promovare;
- combaterea analfabetismului funcțional prin dezvoltarea competențelor de gândire critică a membrilor societății;
- promovarea resurselor informaționale, a serviciilor și a produselor bibliotecilor în comunitate;
- dezvoltarea parteneriatelor sustenabile între diverse tipuri de biblioteci și comunitate, instituții educaționale, autorități publice locale, instituții cu destinație specială etc.;
- atragerea a cât mai multor actori sociali în procesul de promovare a lecturii, ca bază pentru cultură/cercetare/dezvoltare a persoanelor și a comunităților;

- promovarea patrimoniului cultural și literar al Republicii Moldova în diasporă; dezvoltarea parteneriatelor între biblioteci și diasporă;

- creșterea încrederii membrilor comunităților în capacitatea bibliotecilor de a satisface cerințele lor informaționale/educaționale/culturale, în oricare format de prezentare: offline/online;

- platformă de reper, fortificantă pentru activități culturale similare de perspectivă.

În contextul societății Informației și a Cunoașterii, utilizarea informației are un impact semnificativ în mediul economic, politic, social, cultural etc. În aceste condiții Programul Național *LecturaCentral* asigură educația prin lectură, informația reprezentând elementul esențial care stă la baza existenței societății. Programele de lectură diversificate implementate în bibliotecile din Sistemul Național, dar și campaniile naționale din cadrul programului, care sunt organizate online și offline, sporesc competențele de comunicare prin promovarea lecturii și a instruirii pe parcursul vieții, ca cerințe esențiale pentru o participare activă la viața socială, prin accesul la informație în orice format. Experiențele de colaborare din anul 2021 cu instituțiile penitenciare și cu diaspora au avut impact asupra fenomenului lecturii ca resursă indispensabilă în formarea și consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate prin cunoaștere și dezvoltare. Aceste evenimente sunt bazate pe informație, asigurând circulația deschisă și facilă a informațiilor și ideilor.

Informațiile diseminate prin intermediul paginii Facebook „Programul Național *LecturaCentral*” (<https://www.facebook.com/pnlc.bnrm>) și grupului public de discuții pe Facebook „LecturaCentral” (<https://www.facebook.com/groups/205286133498142>) – zecile de postări zilnice care reflectă multitudinea formelor și metodelor de activități organizate de bibliotecile publice din Republica Moldova, atragerea a sute de mii de vizualizări – conving atât asupra interesului pentru activitățile din cadrul programului, cât și asupra sustenabilității și continuității edițiilor anuale ale acestuia.

În anul 2021 Programul Național *Lectu-*

raCentral a fost nominalizat de către Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova

„Alexe Rău” la Premiul Național GALEX drept cel mai bun proiect din domeniu.

Referințe bibliografice:

1. Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, știință și dezvoltare”. Comunicat [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1424/Dr%c4%83g%c4%83nel_Comunicat.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. DMITRIC, Ecaterina. Programul Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021: eveniment al anului biblioteconomic [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153426
3. OSOIANU, Vera, DMITRIC, Ecaterina. Programul Național LecturaCentral – o inițiativă pro cultură, cunoaștere și dezvoltare [online]. [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/92812
4. OSOIANU, Vera. Programul Național Lectura Central 2020 : bilanțuri, lecții și împliniri [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/129263
5. PINTILEI, Elena, POVESTCA, Lilia. Biblioteca Națională a Republicii Moldova: reflecții privind activitatea în anul 2021. [online]. [cit 15.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153424
6. POPA, Victoria, POVESTCA, Lilia. Implicarea bibliotecilor în implementarea Programului Național LecturaCentral prin prisma indicatorilor statistici (ediția a III-a, anul 2020) [online] [cit 17.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/129264
7. POVESTCA, Lilia, POPA, Valentina. Programul Național *LecturaCentral*: implicații, contribuții, date. [online]. [cit 17.04.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/153427
8. PROGRAMUL Național LecturaCentral, ediția a IV-a, 2021. Comunicat final [online] [cit 15.04.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/LecturaCentral/Comunicat%20final%20Lecturacentral%202021.pdf>